

Наталія Голота,
старший викладач кафедри правового
регулювання економіки і правознавства ВННІЕ
Тернопільського національного
економічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОСАДОВИХ ОСІБ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ОРГАНІВ

У статті проведено дослідження інформаційно-правового статусу посадових осіб антикорупційних органів, а також наведено авторське визначення цього поняття.

Ключові слова: статус, корупція, посадова особа, права, обов'язки, відповідальність.

Бібл.: 10.

Голота Н.

Особенности информационно-правового статуса должностных лиц антикоррупционных органов

В статье проведено исследование информационно-правового статуса должностных лиц антикоррупционных органов, а также приведено авторское определение этого понятия.

Ключевые слова: статус, коррупция, должностное лицо, права, обязанности, ответственность.

Holota N.

Features of the information and legal status of officials of anti-corruption bodies

Legislative consolidation of the basic principles of combating corruption is considered as a guarantee of successful state administration and stable economic development of the state. The presence of a small number of publications and scientific works on the given subject makes it possible to argue that the question of the legal status of anticorruption bodies, in the majority of cases, is approached by the authors through an administrative aspect, focusing on the functions and responsibilities of the anti-corruption bodies.

Determining the peculiarities of the information and legal status of officials of anti-corruption bodies can be based on the provisions of the current legislation, which establish the key functions of officials of anti-corruption bodies, including in particular: prevention of corruption, use of preventive anti-corruption measures; detection, termination, investigation and disclosure of corruption offenses; prevention of corruption (in particular, a special check on persons who are applying for positions related to the functions of the state or local self-government, requirements for transparency of information, etc.); monitoring of the state of prevention and counteraction of corruption in Ukraine; realization of anticorruption policy in the state, as well as other tasks defined by the legislation of Ukraine and others.

Taking into account the scientific approaches to the information-legal statute and specifics of the tasks of officials of state bodies for combating corruption, the following elements should be classified as elements of the information and legal status of officials of anti-corruption bodies:

- 1) information rights and guarantees of officials of anti-corruption bodies, specially determined by acts in the field of combating corruption, as well as their official instructions, provisions on the answers of the unit;*
- 2) official duties of an informational character, separately established by anticorruption documents, job descriptions, as well as those that arise in the course of the implementation by officials of anti-corruption bodies of their rights;*
- 3) the definition by the current legislation of restrictions on the implementation of information rights, guarantees and obligations by the officials of anti-corruption bodies;*
- 4) the legislation established the responsibility of officials of anti-corruption bodies for improper fulfillment of their information and legal obligations or for the abuse of information rights rights or guarantees.*

Keywords: status, corruption, official, rights, obligations, responsibility.

Постановка проблеми. Законодавче закріплення основних засад боротьби з корупцією розглядається як запорука успішного державного управління та стабільного економічного розвитку держави. Саме через це, залишається актуальним питання раціональної організації системи протидії корупції, надання посадовим особам антикорупційних органів певного статусу для виконання їхніх обов'язків перед державою та суспільством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наявність незначної кількості публікацій та наукових праць з цієї тематики дає можливість стверджувати, що до питання правового статусу антикорупційних органів, здебільшого автори підходять через адміністративний аспект, акцентуючи увагу на функціях та

відповідальності органів протидії корупції. Так, деякі аспекти адміністративно-правового статусу посадової особи досліджували у своїх працях І. В. Галашан, С. А. Подоляка, Ю. М. Комарова, І. О. Ключко. Водночас проблема інформаційно-правового статусу посадових осіб антикорупційних органів на сьогодні залишається актуальною та потребує глибшого дослідження.

Метою статті є аналіз інформаційно-правового статусу посадових осіб антикорупційних органів, оскільки це поняття є новим та не закріплене на законодавчому рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «правовий статус» посадових осіб було предметом вивчення багатьох наукових праць різної тематики, про що свідчить сформований серед науковців універсальний підхід до складових компонентів цієї дефініції. Зокрема, П. І. Павленко провівши системний аналіз наукових праць відомих науковців, робить узагальнення, що правовий статус посадових осіб складають їхні повноваження, які включають права та обов'язки цих осіб, а також їхню компетенцію [1, с. 9]. Аналогічно і О. І. Ткачук, досліджуючи правовий статус посадових осіб, проаналізував наукові праці багатьох відомих вчених, вказав на те, що сутність правового статусу становлять права, обов'язки та завдання, які згідно з законом і від імені держави здійснюють ці посадові особи. Узагальнюючи особливості правового статусу посадових осіб, автор звертає увагу на такі елементи, як: певні обмеження встановлені законом для посадових осіб, що спрямовані на ефективне здійснення ними службової діяльності; підвищену відповідальність; відповідні матеріально-побутові і соціальні гарантії [2, с. 10].

Що стосується характеристики та змісту поняття «адміністративно-правового статусу посадової особи», то воно теж є досить дослідженим на науковому рівні, в тому числі і в сфері антикорупційної діяльності, про що дають можливість стверджувати наукові напрацювання сучасних науковців, таких як: І. В. Галашан, С. А. Подоляка, Ю. М. Комарова, І. О. Ключко.

Змістовну характеристику юридичної природи та структури «адміністративно-правового статусу посадової особи» було сформульовано у науковій праці Н. В. Янюк. До елементів, що характеризують правовий статус посадової особи, автор відносить комплекс службових обов'язків та завдань; обсяг службових прав; етичні вимоги поведінки, які сприяють професійному виконанню публічно-службових завдань; правообмеження службової діяльності, що встановлюються для попередження правопорушень, які пов'язані з виконанням службових завдань; правові гарантії, які забезпечують виконання посадовою особою адміністративно-владних повноважень (організаційно-правові гарантії; гарантії спеціального державного захисту; матеріальні гарантії; гарантії пенсійного забезпечення; гарантії соціально-побутового забезпечення; гарантії судового захисту); адміністративну та дисциплінарну відповідальність [3, с. 9].

Диференційований підхід до класифікації адміністративно-правового статусу суб'єктів протидії корупції запропонувала С. А. Подоляка. Адміністративно-правовий статус прокурорів як суб'єктів протидії корупції автор поділила на такі категорії: прокурорів, що здійснюють розслідування адміністративних корупційних правопорушень; прокурорів – державних обвинувачів; прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури; прокурорів, які здійснюють адміністративно-правові функції в органах прокуратури. Водночас науковець зазначає, що один прокурор у тих чи інших правовідносинах може виступати у одному чи декількох наведених вище статусах [4, с. 128].

На відміну від понять «правовий статус» та «адміністративно-правовий статус», зміст та характеристика складових елементів дефініції «інформаційно-правовий статус» на сьогодні малодосліджений, а щодо посадових осіб антикорупційних органів взагалі не розкритий.

З цього приводу варто звернути увагу на роботи М. Ю. Кузнецової та І. М. Рассолова, оскільки проблематика їхніх праць деякою мірою пересікається з досліджуваною нами проблемою.

У ряді своїх праць М. Ю. Кузнецова наголошує на актуальності інформаційно-правового статусу посадових осіб органів виконавчої влади. На підставі опрацювання значної кількості наукових позицій стосовно «правового статусу», М. Ю. Кузнецова надала авторське визначення поняттю «інформаційно-правовий статус». Під ним вона розуміє систему, що складається з інформаційних прав та свобод, законних інформаційних інтересів та інформаційних обов'язків суб'єктів інформаційного права.

У сучасних умовах інформаційного суспільства спостерігається розвиток інформаційної функції державних органів виконавчої влади, яка взаємодіє з публічно-сервісною та управлінською функціями цих органів. Автор обґрунтовує, що здійснення інформаційної функції обумовлює інформаційно-правовий статус цих органів. На її думку, інформаційно-правовий статус органів виконавчої влади України – зводиться до тих цілей і завдань, з метою яких вони створюються. Враховуючи різносторонність поняття «інформаційно-правовий статус» та ґрунтуючись на результатах наукових досліджень, автором встановлено такі ознаки цього статусу: 1) має загальний, універсальний характер, включає статуси різних суб'єктів інформаційного права; 2) відображає індивідуальні особливості суб'єктів інформаційного права (органи

виконавчої влади, громадян тощо); 3) інформаційно-правовий статус не може бути реалізований без інформаційних обов'язків, які кореспондуються з інформаційними правами, без юридичної відповідальності за їх невиконання (неналежне виконання), без правових гарантій; 4) встановлення інформаційно-правового статусу спеціально уповноваженими органами державної влади та ін.

І. М. Рассолов вказує, що під інформаційно-правовим статусом слід розуміти сукупність прав і свобод, законних інтересів та обов'язків особи в інформаційній сфері визнаних та гарантованих державою [6, с. 53].

На нашу думку, визначити особливості інформаційно-правового статусу посадових осіб антикорупційних органів можна виходячи з положень чинного законодавства, які закріплюють основні функції посадових осіб антикорупційних органів, до яких зокрема належить:

- попередження корупції, вжиття превентивних антикорупційних заходів;
- виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень;
- запобігання корупції (зокрема спеціальна перевірка щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; вимоги щодо прозорості інформації тощо);
- проведення моніторингу стану запобігання та протидії корупції в Україні;
- формування (реалізація) антикорупційної політики в державі, а також інші завдання визначені законодавством України та інші.

Беручи до уваги наукові підходи до інформаційно-правового статусу та враховуючи специфіку завдань посадових осіб державних органів протидії корупції, до складових елементів інформаційно-правового статусу посадових осіб антикорупційних органів слід віднести:

- 1) інформаційні права та гарантії посадових осіб антикорупційних органів, спеціально визначені актами в сфері протидії корупції, а також їх посадовими інструкціями, положеннями про відповіді підрозділи;
- 2) посадові обов'язки інформаційного характеру, окремо встановлені антикорупційними документами, посадовими інструкціями (положеннями про відповіді підрозділи), а також ті, що виникають в процесі реалізації посадовими особами антикорупційних органів їх прав;
- 3) визначенні чинним законодавством обмеження при реалізації посадовими особами антикорупційних органів своїх інформаційних прав, гарантій та обов'язків;
- 4) встановлена законодавством відповідальність посадових осіб антикорупційних органів за неналежне виконання своїх інформаційно-правових обов'язків чи за зловживання інформаційно-правовими правами чи гарантіями.

Під час виконання своїх повноважень посадові особи органів протидії корупції наділені комплексом прав та обов'язків, які можна поділити на чотири групи:

- права та обов'язки посадових осіб спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (*Національне агентство з питань запобігання корупції органи; Національне антикорупційне бюро України; органи Національної поліції; органи прокуратури*);
- права та обов'язки посадових осіб центральних органів виконавчої влади діяльність яких теж спрямована на протидію корупції, які не відносяться до спеціально визначених суб'єктів у сфері протидії корупції (*зокрема: Державне бюро розслідувань; Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів; Служба безпеки України; Рахункова палата України та ін.*);
- права та обов'язки посадових осіб внутрішніх антикорупційних підрозділів органів державної влади (*наприклад: Уповноважений підрозділ (особа) з питань запобігання та виявлення корупції в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади*);
- права та обов'язки посадових осіб, які виконують антикорупційні функції в юридичних особах (*зокрема: Уповноважений юридичної особи; суб'єкти протидії корупційним правопорушенням, що впливають на результати офіційних спортивних змагань визначені пунктами 3-4 частини 1 статті 9 Закону «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань»*).

Посадові особи спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції здійснюють основні інформаційні функції антикорупційної діяльності. Саме ці посадові особи в міру своїх повноважень формують напрямки інформаційної антикорупційної діяльності, до яких належать:

- забезпечення автоматичного способу перевірки інформації у деклараціях і забезпечення взаємодії інформаційних баз даних держави із дотриманням вимог захисту персональних даних;
- проведення інформаційних кампаній, орієнтованих на різні соціальні групи та спрямованих на усунення толерантного ставлення до корупції, підвищення рівня співпраці влади, громадян та бізнес-середовища у протидії корупції;

- запровадження широкого інформування громадськості про розроблені законопроекти, їх мету та прогноз результатів;
- унормування порядку інформування громадськості про суб'єктів, які займаються лобізмом в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, а також про те, чиї інтереси та на яких умовах вони лобіюють;
- забезпечення відкритого онлайн доступу до інформації про державне та комунальне майно;
- запровадження моніторингу діяльності та розкриття інформації про діяльність публічних та комунальних підприємств;
- підвищення рівня поінформованості бізнесу щодо доброчесності ведення бізнесу, проведення інформаційних заходів для бізнес-середовища з метою популяризації доброчесності бізнесу;
- регулярність проведення різних видів інформаційних кампаній, спрямованих на формування стійкої і поширеної психологічної установки у населення щодо несприйняття корупції як способу вирішення проблем;
- співпраця з інститутами громадянського суспільства, представниками бізнесу, міжнародними організаціями та представництвами, засобами масової інформації скоординовано виконувати заходи комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції;
- регулярне інформування населення про найбільш важливі антикорупційні заходи, що здійснюються в державі, і про їх результати;
- широке залучення активної частини населення, громадських об'єднань, представників бізнесу, засобів масової інформації до антикорупційних заходів і до поширення ідей доброчесності, нульової толерантності або нетерпимості до корупції, дотримання стандартів професійної етики;
- формування високого рівня відкритості для суспільства інформації про результати антикорупційної політики держави [7].

Щодо інших трьох категорій посадових осіб, які не належать до посадових осіб спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, то, на нашу думку, вони здійснюють додаткові функції інформаційної антикорупційної діяльності. Їхні роль та місце в системі антикорупційної діяльності зводяться до допоміжної функції, оскільки здійснювані ними напрямки роботи покликані забезпечити інформацією посадових осіб спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

З метою аналізу змісту інформаційно-правового статусу посадових осіб антикорупційних органів пропонуємо класифікувати його структурні елементи на загальні та спеціальні. До загальних прав, гарантій та обов'язків інформаційно-правового змісту, на нашу думку, слід віднести ті, що характерні для всіх посадових осіб органів протидії корупції. До спеціальних прав, гарантій та обов'язків (повноважень) інформаційно-правового характеру належать ті, що закріплені за посадовими особами конкретного антикорупційного органу. Слід зазначити, що повноваження посадових осіб органів протидії корупції теж можуть збігатися (бути аналогічними), як правило це спостерігається між органами одного адміністративного рівня (наприклад: повноваження посадових осіб Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції). Таку аналогію повноважень не слід вважати дублюванням, оскільки їх наявність пояснюється специфікою діяльності відповідного антикорупційного органу.

З метою об'єктивного виключення конфлікту інтересів у службовій діяльності посадових осіб антикорупційних органів, збереження авторитету та довіри до органів протидії корупції для їхніх працівників на законодавчому рівні встановлюються певні інформаційно-правові обмеження, а саме:

- забороняється використовувати довірену посадовій особі антикорупційного органу службову інформацію або іншу інформацію з обмеженим доступом у власних інтересах або інтересах інших осіб, зокрема шляхом надання порад чи рекомендацій;
- забороняє відмовляти фізичним та юридичним особам в отриманні інформації, надання якої передбачено правовими актами, зокрема заборонено затримувати її навмисно чи надавати недостовірну, неповну інформацію;
- працівник антикорупційного органу повинен використовувати інформацію з обмеженим доступом тільки для законної мети, обумовленої інтересами служби;
- посадовій особі антикорупційного органу забороняється розголошувати інформацію, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, у тому числі після припинення служби.

Відповідно до «Методичних рекомендацій щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами посадовим особам, залученим до процесу роботи з повідомленнями», забороняється розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, що міститься у повідомленні, а також будь-яку іншу інформацію, пов'язану з прийняттям та розглядом повідомлення, крім випадків, встанов-

лених законом [8]. Водночас за порушення зазначених інформаційно-правових обмежень, зловживання своїм інформаційно-правовим статусом, посадові особи антикорупційних органів несуть юридичну відповідальність, а у випадках встановлених законом також можуть бути піддані заходу морального впливу (застереженню про припинення неетичної поведінки з попередженням про можливість застосування дисциплінарного стягнення).

Враховуючи склад та наслідки правопорушення, а також те, що ми розглядаємо юридичну відповідальність винятково через інформаційний аспект, посадові особи антикорупційних органів можуть бути притягнуті до таких видів юридичної відповідальності:

1) до дисциплінарної відповідальності може бути притягнута посадова особа органів протидії корупції за недотримання вимог ст. 53 Закону «Про запобігання корупції», що забороняє розголошення інформації про викривача;

2) до адміністративної відповідальності може бути притягнута посадова особа антикорупційного органу за недотримання вимог:

– ст. 172-8 «Кодексу України про адміністративні правопорушення», якою встановлена відповідальність за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень

– ст. 212-2 «Кодексу України про адміністративні правопорушення» за порушення законодавства про державну таємницю»;

– ст. 212-3 «Кодексу України про адміністративні правопорушення» за порушення права на інформацію та права на звернення»;

– ст. 212-5 «Кодексу України про адміністративні правопорушення» за порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову [9];

3) до кримінальної відповідальності може бути притягнута посадова особа органів протидії корупції за недотримання вимог:

– частини 2 ст. 209-1 «Кримінального кодексу України» за розголошення у будь-якому вигляді інформації, яка відповідно до закону надається спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади із спеціальним статусом з питань фінансового моніторингу, особою, якій ця інформація стала відома у зв'язку з професійною або службовою діяльністю, якщо такі дії заподіяли значну шкоду охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб;

– ст. 231 «Кримінального кодексу України» за незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю;

– ст. 232 «Кримінального кодексу України» за розголошення комерційної або банківської таємниці;

– ст. 328 «Кримінального кодексу України» за розголошення державної таємниці;

– ст. 330 «Кримінального кодексу України» за передачу або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни;

– ст. 361-1 «Кримінального кодексу України» за декларування недостовірної інформації;

– ст. 381 «Кримінального кодексу України» за розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист, службовою особою, якою прийнято рішення про ці заходи, особою, яка їх здійснює, або службовою особою, якій ці рішення стали відомі у зв'язку з її службовим становищем, а так само особою, взятою під захист, якщо ці дії спричинили шкоду здоров'ю особи, взятої під захист;

– ст. 387 «Кримінального кодексу України» за розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування [10].

4) до цивільно-правової відповідальності може бути притягнута посадова особа органів протидії корупції шляхом відшкодування матеріальної та/або моральної шкоди за вчинення дій чи прийняття рішень з порушенням стандартів етичної поведінки внаслідок визнання недійсними правочинів, укладених нею з порушенням стандартів етичної поведінки.

Висновки. Підсумовуючи проведений аналіз наукових позицій таких категорій, як «правовий статус», «адміністративно-правовий статус» та «інформаційно-правовий статус», а також враховуючи обов'язкову присутність антикорупційного елемента можемо зробити висновок, що «інформаційно-правовий статус посадових осіб антикорупційних органів» – це закріплена в антикорупційних нормативних актах різного рівня та відомчості, сукупність прав, гарантій та обов'язків інформаційно-правового характеру за відповідними посадовими особами органів протидії корупції, що реалізується ними у встановлених межах (правообмеженнях) та забезпечується юридичною відповідальністю.

Список використаних джерел

1. Павленко П. І. Правовий статус службовця органів внутрішніх справ: проблеми загальної теорії : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01, Харків, 2003. 20 с.
2. Ткачук О. І. Правовий статус посадових осіб митної служби України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2008. 19 с.
3. Янюк Н. В. Адміністративно-правовий статус посадової особи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2003. 17 с.
4. Кузнецова М. Ю. Інформаційно-правовий статус: поняття, ознаки, структура. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2018. № 2. Вип. 2. Т. 1. С. 165–168.
5. Кузнецова М. Ю. Органи виконавчої влади України як суб'єкт інформаційних правовідносин: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: 12.00.07. Київ, 2015. 23 с.
6. Информационные правоотношения: теоретические аспекты: коллективная монография / ред. : И. М. Рассолов. Москва : Проспект, 2017. 208 с.
7. Про Антикорупційну стратегію на 2018-2020 роки: Проект Закону України від 26 квітня 2018 р. № 8324. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63942 (дата звернення: 24.05.2019).
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 06 липня 2017 № 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0286884-17> (дата звернення: 24.05.2019).
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР 07 грудня 1984 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. 18 грудня. № 51. ст. 1122.
10. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. *Офіц. вісн. України*. 2001. 08 червня. №21. ст. 920.

References

1. Pavlenko, P. I. (2003). *Pravovyy status sluzhbovtstva orhaniv vnutrishnikh sprav: problemy zahalnoyi [Legal status of an official of the internal affairs bodies]. Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
2. Tkachuk, O. I. (2008). *Pravovyy status posadovykh osib mytnoyi sluzhby Ukrayiny [Legal Status of Officials of the Customs Service of Ukraine]. Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Yanyuk, N. V. (2003). *Administratyvno-pravovyy status posadovoyi osoby [Administrative status of an official]. Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
4. Kuznetsova, M. YU. (2018). Informatsiyno-pravovyy status: ponyattya, oznaky, struktura [Information-legal status: concept, signs, structure]. *Naukovyy visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Yurydychni nauky»*. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series «Legal Sciences»*, 2, 165-168 [in Ukrainian].
5. Kuznetsova, M. YU. (2015). *Orhany vykonavchoyi vlady Ukrayiny yak sub 'yekt informatsiynykh pravovidnosyn [Bodies of executive power of Ukraine as a subject of information legal relations]. Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
6. Rassolov, Y. M., Ahapov, A. B., Protasov, V. N. (2017). [Information legal relations: theoretical aspects]. *Moskva Ynformatsyonnye pravootnoshennya: teoretycheskye aspekty: Prospekt* [in Ukrainian].
7. Pro Antykorrupciynnu stratehiyu na 2018-2020 roky: Proekt Zakonu vid 26.04.2018 № 832 [About anticorruption strategy from April 04 2018]. [www.rada.gov.ua](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63942). Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63942 [in Ukrainian].
8. *Metodychni rekomendatsiyi shchodo orhanizatsiyi roboty iz povidomlennamy pro korupciyu: Rishennya Natsionalnoho ahent-stva z pytan zapobihannya korupciyi vid 06 lypnya 2017. № 286 «Pro zatverdzhennya Metodychnykh rekomendatsiy shchodo orhanizatsiyi roboty iz povidomlennamy pro korupciyu, vnesenymy vykryvachamy» [Methodological recommendations on the organization of work with reports on corruption: Decision of the National Agency for the Prevention of Corruption from July 06, 2017, No. 286 On Approval of Methodological Recommendations on the Organization of Work with Corruption Notices by Contributors]*. www.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0286884-17> [in Ukrainian].
9. *Kodeks Ukrayiny pro administratyvni pravoporushennya [Code of Ukraine on Administrative Offenses]. (1984, 07 December). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. Kyiv : Parlam. vyd-vo [in Ukrainian].
10. *Kryminalnyy kodeks Ukrayiny [The Criminal Code of Ukraine]. (2001, 05 April). Ofits. visn. Ukrayiny. – Official bulletin of Ukraine* [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.06.2019.